

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Mnichovská dohoda

Mgr. Eva Mužná

**Výukový materiál zpracován v rámci projektu
EU peníze školám**

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Eva Mužná.
Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785. Provozuje Národní ústav pro
vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických
pracovníků (NÚV).

Registrační číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0229
Šablona:	III/2
Č. materiálu:	VY_32_INOVACE_209
Datum vytvoření:	26. 8. 2013
Ročník:	4.
Předmět:	Dějepis a dějiny kultury
Vzdělávací oblast:	Společenskovední
Tematická oblast:	Československé dějiny 1. poloviny 20. století
Anotace:	Žákyně a žáci se seznámí s okolnostmi, průběhem a dopadem Mnichovské dohody na československé dějiny

Mnichovská dohoda

- ❖ označuje se také jako Mnichovská zrada či Mnichovský diktát
- ❖ byla uzavřena **29. září 1938 v Mnichově**
- ❖ Mnichovskou dohodou **končí éra 1. republiky** (28. 10. 1918 – 29. 9. 1938) a začíná **tzv. druhá republika** (29. 9. 1938 – 15. 3. 1939)
- ❖ zástupci čtyř zemí – **Neville Chamberlain (premiér Velké Británie), Édouard Daladier (premiér Francie), Adolf Hitler (říšský kancléř Německa) a Benito Mussolini (diktátor Itálie)** – se dohodli, že Československo musí do 10. října 1938 postoupit pohraniční území obývané Němci (**Sudety**) Německu
- ❖ **zástupci československé strany byli přítomni, ale k jednání samotnému nebyli přizváni**
- ❖ Mnichovská dohoda byla završením činnosti **Sudetoněmecké strany Konráda Henleina** a vyvrcholením snah Adolfa Hitlera rozbít demokratické Československo – jeden krok k postupnému ovládnutí Evropy
- ❖ již **v březnu 1938** došlo k **anšlusu (připojení) Rakouska k Německu** – Hitler se odvolával na historické souvislosti pospolitosti všech Němců i na současnou politickou situaci a přání Rakušanů
- ❖ 28. března 1938 navštívil Konrad Henlein Adolfa Hitlera v Berlíně – ze vzájemných jednání vyplynulo, že SdP musí předkládat takové požadavky, které budou pro československou vládu nepřijatelné
- ❖ 24. dubna 1938 Henlein na sjezdu SdP předložil **Karlovarský program**, který vycházel z jeho jednání s Adolfem Hitlerem. Tento dokument obsahoval i takové nároky, které byly z hlediska národnostního, z hlediska principů právního demokratického státu i z hlediska státní suverenity pro Československo nepřijatelné. V květnových a červnových volbách do obecních zastupitelstev získala SdP kolem 90 % hlasů německých voličů.
- ❖ 30. května Hitler vydal podrobné válečné směrnice k útoku na Československo
- ❖ 30. června 1938 bylo československou vládou schváleno znění tzv. národnostního statutu, který byl velkým ústupkem vůči sudetským Němcům, avšak i tento dokument byl SdP v duchu doporučení Adolfa Hitlera odmítnut
- ❖ 3. srpna 1938 zahájil **britský lord Walter Runciman misi (Runcimanova mise)**, jejímž cílem bylo urovnat spory mezi československou vládou a německou menšinou, reprezentovanou SdP a objektivně zhodnotit situaci v Sudetech - i tento pokus však skončil bezvýsledně, protože SdP stále odmítala jakýkoliv kompromis
- ❖ během Runcimanovy mise se odehrálo několik zinscenovaných násilností, které poškodily českou stranu
- ❖ **situace v Sudetech se neustále přiostrňovala a národnostní střety se množily**
- ❖ 15. září 1938 se sešel Adolf Hitler s britským premiérem Chamberlainem, Hitler žádal připojení československého pohraničního území k Německu - Chamberlain neměl námítky, upozornil jen na potřebu porady s Francií a s Runcimanem a na nutnost překonání „určitých praktických potíží“

- ❖ 19. září vyzvaly vlády Velké Británie a Francie československou vládu, aby odstoupila pohraniční oblasti s více než 50% německého obyvatelstva Německu - československá vláda požadavek odmítla
- ❖ 20. září zaslalo vedení SSSR E. Benešovi telegram, v němž Stalin a další sovětští činitelé potvrzovali, že jsou připraveni Československu pomoci
- ❖ **23. září vyhlásila československá vláda všeobecnou mobilizaci** a o dva dny později odmítla Hitlerovy požadavky
- ❖ **30. září československá vláda mnichovský diktát přijala**
- ❖ 5. října 1938 **abdikoval prezident Edvard Beneš** a 22. října 1938 odletěl do Velké Británie, později odcestoval do Spojených států amerických, kde přednášel na univerzitě v Chicagu
- ❖ **novým prezidentem byl zvolen Emil Hácha**
- ❖ Československo dále přišlo o **vyspělou soustavu pohraničních pevností**
- ❖ Mnichovskou dohodu začali českoslovenští politici, média i veřejnost označovat různými výrazy, např. zrada Západu, **O nás bez nás** či Mnichovská zrada
- ❖ **k dalším územním požadavkům se přihlásily polská a maďarská vláda – bylo jim vyhověno**
- ❖ celkové ztráty pomnichovského Československa tak činily 41 098 km², tj. **1/3 území** a 4 879 000 obyvatel
- ❖ **nastal ekonomický a hospodářský chaos** – v pohraničních územích se soustředila část průmyslu, musely být přeorganizovány železniční tratě, české obyvatelstvo ze Sudet odcházelo do vnitrozemí téměř bez majetku, narychlo a do neznáma

obr. č. 1

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Eva Mužná.
 Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785. Provozuje Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (NÚV).

Appeasement

označuje pacifistickou politiku z 30. let 20. století, kterou symbolizovalo hlavně ustupování agresivním stranám, totalitním a diktátorským režimům.

Politici, kteří appeasement prosazovali, věřili, že uspokojením potřeb a požadavků nacistického Německa odvrátí druhou světovou válku a zachovají mír za každou cenu. Bylo motivováno snahou vyhnout se hrůzám, které se odehrály za první světové války, s nadějí, že evropské národy v novém uspořádání již další válku nedopustí. Jejich úsilí, které trvalo několik dlouhých let, však bylo marné. Německo bylo těsně před 2. světovou válkou ještě posíleno a demokratické síly oslabeny. Dnes je appeasement vnímán velmi negativně a jako historický omyl

Nebezpečný soused

Již v roce 1932 prohlásil Adolf Hitler v Mnichově následující: Českou pánev a Moravu a východní regiony na hranici Německa osídlíme německými sedláky. Čechy vysídlíme na Sibiř nebo do oblasti Volyně... Češi musí opustit střední Evropu. Od roku 1933, kdy se nacisté chopili moci v Německu, hrozila Československu německá expanze, která měla své motivy politické, ideologické (nároky na bývalá území německé říše a expanze na východ), strategické (vynikající průmyslový potenciál českých zemí a jejich poloha). Tomuto nebezpečí se Československo snažilo čelit jak budováním silné moderní armády a pohraničních opevnění, tak i posilováním spojeneckých svazků se západními velmocemi (Francie) a nově i Sovětským svazem.

Spojenectví = pomoc?

Významným spojencem Československa byla Francie – ta již nechtěla dopustit podobně krvavý a likvidační konflikt, jakým byla Velká válka (1. světová válka). Další československý spojenec, Velká Británie, považovala za hlavní problém bolševický Sovětský svaz.

SdP

Sudetoněmecká strana (Sudetendeutsche Partei - SdP, neformálně označovaná jako henleinovci) byla politická strana založená 1. října 1933 Konradem Henleinem. Po Mnichovském diktátu byla SdP včleněna do NSDAP (Národně socialistická německá dělnická strana (Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei) označovaná též jako nacistická strana

Hanebné přiznání

„Během několika let se sudetským Němcům podařilo ohrožit vnitřní stabilitu Československa tak zásadně a rozrušit jeho vnitřní poměry tak dokonale, že bylo zralé pro likvidaci. To vše se mohlo stát jen díky tomu, že všichni sudetští Němci se stali národními socialisty... Historie vynese jednoho dne svůj soud: Sudetští Němci vykonali věrně a dobrovolně svou povinnost...“

Konrad Henlein 4. 3. 1941

Karlovarské požadavky

- ❖ nastolení úplné rovnoprávnosti sudetoněmecké národnostní skupiny s českým národem
- ❖ uznání sudetoněmecké národnostní skupiny jako právní osoby za účelem zachování tohoto rovnoprávného postavení ve státě
- ❖ stanovení a uznání sudetoněmeckého územního osídlení
- ❖ vytvoření sudetoněmecké samosprávy na územích osídlených sudetskými Němci ve všech oblastech veřejného života, jež se týkají zájmů a záležitostí sudetoněmecké národnostní skupiny
- ❖ ustavení zákonných ochranných opatření pro ty sudetské Němce, kteří žijí mimo území souvisle osídlená sudetskými Němci
- ❖ odstranění křivd spáchaných na sudetských Němcích od roku 1918 a náhradu škod, které těmito škodami vznikly
- ❖ uznání a realizaci zásady, podle níž v německých oblastech měli pracovat němečtí veřejní zaměstnanci
- ❖ plná svoboda přiznání se k německé národnosti a k německému světovému názoru

Bránit či nebránit?

Československo dokázalo během 5 dnů shromáždit 1 128 000 vojáků a bylo připraveno se bránit. Německo ale po anšlusu Rakouska v březnu 1938 obklopovalo Československo ze severu, západu i jihu. Útok ze všech stran na západní polovinu státu by byl nejspíše zdrcující, což byl také jeden z argumentů, které padly při jednání o dohodě. Mobilizačního rozkazu neuposlechlo zhruba 126 tisíc mužů, z toho 100 tisíc Němců. Překvapivě loajální se ukázali maďarští a rusínští odvedenci.

Přes veškeré odhodlání a bojovnost nemohla československá armáda dlouhodobě odolávat mnohem silnějšimu nepříteli. Nebylo reálné okamžitě počítat s pomocí od SSSR, naopak Československo muselo počítat s tím, že Maďarsko a Polsko využije situace u svých hranic a pokusí se přiživit na německé kořisti. Diskuse o možnosti obrany budou pravděpodobně stále přetrvávat jak mezi historiky, tak v řadách laické veřejnosti. Historie nepočítá s tím, co by bylo, kdyby...

Použité zdroje

obr. č. 1

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Bundesarchiv_Bild_183-58507-003,_Besetzung_des_Sudetenlands,_Grenzpfahl.jpg. [online]. [cit. 2013-08-26].

PASÁK T. Český fašismus 1922 - 1945 a kolaborace 1939-1945. 1. vyd. Praha: Práh, 1999. ISBN 80-7252-017-2.

Mnichovská dohoda. Otazníky kolem originálů?. Historie a vojenství. 2008, č. 4.